

خامنه‌ای بر «تهدیدات خارجی» تمرکز دارد نه مطالبات معترضان

به قلم عمر کرمی (/fa/experts/mr-krmy-0/)

۱۵ دسامبر ۲۰۲۲

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/khamenei-focusing-external-threats-not-protest-demands
العربية (/ar/policy-analysis/khamnyy-yrkz-ly-althdydat-alkharjyt-wlys-mtalb-alahtjajat/)

درباره نویسنده

عمر کرمی (/fa/experts/mr-krmy-0/)

عمر کرمی مدیر ضداطلاعات در شرکت امنیت سایبری سیکس‌گیل (Sixgill) در اسرائیل است. او پیش از این پژوهشگر مهمان در انستیتو واشنگتن بوده است و نیز مدیریت کارهای پژوهشی و تحلیلی نیروهای دفاعی اسرائیل در حوزه خاورمیانه را بر عهده داشته است.

تحلیل کوتاه

خامنه‌ای در تلاش برای جمع کردن مردم ایران زیر پرچم حمایت از حاکمیت جدیدترین سخنرانی خود را بر «توطئه‌های غرب» متمرکز کرد امری که نشان می‌دهد او هیچ برنامه قریب‌الوقوعی برای سازش با معترضان ندارد.

علی خامنه‌ای رهبر ایران معمولاً از سخنرانی‌های خود برای ارسال پیام به مخاطبان داخلی و خارجی درباره رویکردش به وقایع جاری استفاده می‌کند. در ۲۶ نوامبر او در برابر مخاطبان بسیجی سخنرانی کرد. شاخه شبه‌نظامی سپاه پاسداران که مسئول تامین امنیت داخلی و ترویج فرهنگ اسلامی و «انقلابی» است. اخیراً بسیج نقش مهمی در سرکوب اعتراضات انبوهی داشته که از ماه سپتامبر کشور را تکان داده (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/conversation-masih-alinejad>) است و همین باعث شد بسیاری تصور کنند سخنرانی خامنه‌ای برای آن‌ها بر ناآرامی‌های جاری تمرکز خواهد داشت. اما او بیشتر سخنرانی خود در جامعه ایرانی و تکرار ادعای «توطئه غرب» علیه کشور اختصاص داد. او فقط چند اشاره گذرا به ناآرامی‌ها کرد و معترضان را عده‌ای «اغتشاش‌گر» و «مزدور» توصیف کرد که سعی می‌کنند به آمریکا کمک کنند بر ایران فشار بیاورد.

تهدیدات خارجی در مقابل داخلی

سال‌هاست که مشخصه بسیاری از سخنرانی‌های خامنه‌ای این مضمون بوده که نبردی جهانی بین جمهوری اسلامی و دشمن اصلی‌اش آمریکا در جریان است. اما این بار تمرکز زیاد او بر تهدیدات خارجی در تضاد فاحش و نامتوازن با ناآرامی عمیق داخلی قرار می‌گرفت که به شکل مشهود در خیابان‌های ایران بروز کرده است.

در نگاه رهبر ایران ایران در جنگ با توطئه چندوجهی غرب برای حفظ استیلا در خاورمیانه است. بنابراین عمده سخنرانی او به برشمردن گلابه‌های تاریخی ایرانی‌ها از آمریکا و متحدانش اختصاص داشت. او از دوره پریزیدنت ترومن شروع کرد و به «تعهدات عمل‌نشده» واشنگتن مثل بیانیه ۱۹۸۱ الجزایر (که به بحران گروگانگیری در سفارت پایان داد) و توافق هسته‌ای ۲۰۱۵ (موسوم به برنامه جامع اقدام مشترک یا برجام) اشاره داشت. خامنه‌ای با توجه به این ادعا که آمریکا غیرقابل اعتماد است نتیجه گرفت که مشکل آمریکا با ایران فقط وقتی حل می‌شود که تهران «باچهایی» بدهد که متضمن عبور از خطوط قرمز جمهوری اسلامی است.

مثلاً او مذاکره‌کنندگان آمریکایی را متهم کرد به دبه درآوردن برای غنی‌سازی اورانیوم: «اول می‌گویند بیست درصد را تعطیل کنید بعد

می‌گویند پنج درصد را تعطیل کنید بعد می‌گویند بساط هسته‌ای را برچینید» اما او بیشتر نگران مطالباتی است که خود به امریکا نسبت می‌دهد و از مسئله هسته‌ای فراتر می‌رود از جمله تغییر قانون اساسی برچیدن شورای نگهبان غیرانتخابی رژیم و تعطیلی «صنایع دفاعی». در اشاره به چشم‌انداز مذاکرات آینده با واشنگتن خامنه‌ای گفت که «برجام ۲» یعنی این‌که «ایران از منطقه به کلی خارج شود» و «برجام ۳» یعنی رژیم وادار شود «هیچ سلاح راهبردی مهمی تولید نکند». او نتیجه گرفت که هیچ ایرانی «باغیرتی» حتی کسی که جمهوری اسلامی را هم قبول نداشته باشد حاضر نیست این باج‌ها را بدهد»

تصور خامنه‌ای از این‌که سازش کردن فقط اشتباهی آمریکا را برای امتیازات بیشتر افزایش خواهد داد چیز تازه‌ای نیست. مثلا مدت‌ها پیش در سال ۲۰۰۳ وقتی نمایندگان اصلاح‌طلب مجلس پیشنهاد مذاکره برای یک توافق هسته‌ای دادند او علنا به آن‌ها حمله کرد و تاکید کرد که واشنگتن از فشار بر مقامات ایرانی دست نمی‌کشد تا وقتی آن‌ها از اسلام جمهوری اسلامی و حکومت مردمی دست بکشند و اساسا کنترل کشور را به غرب بسپارند. از آن زمان تاکنون او این ایده را بارها و بارها تکرار کرده است»

شناخت و مقابله با دشمن

خامنه‌ای در جای دیگری از سخنانش گفت چون جمهوری اسلامی در کانون خاورمیانه که اهمیت ژئوپلیتیک حیاتی دارد واقع شده است ماهیت انقلابی‌اش به «سیاست‌های استعماری» غرب ضربه زد. برای همین آمریکا نتیجه گرفت که باید ایران را تضعیف کند و متحدان منطقه‌ای رژیم در عراق لبنان لیبی سومالی سودان و سوریه را با هدف نهایی از بین بردن «عمق استراتژیک ایران» و ساقط کردن رژیم هدف گرفت. پاسخ خامنه‌ای به این توطئه‌های منتسب به غرب «مقاومت» و «پایداری» است که برای تاکید بر آن به سابقه سردار قاسم سلیمانی در خنثی کردن تلاش‌های سلطه‌طلبانه واشنگتن در عراق لبنان و سوریه اشاره کرد»

اما خامنه‌ای برای مقابله کامل با غرب معتقد است ایرانی‌ها باید اول دشمن را بشناسند و تاکتیک‌هایش را شناسایی کنند. از این رو سخنرانی او دوباره گریز مختصری به اعتراضات زد و به مخاطبان بسیجی یادآوری کرد معترضان که با آن‌ها در خیابان‌ها می‌جنگند عوامل «استکبار جهانی» هستند که اشاره‌ای به آمریکا و متحدانش است. به عبارت دیگر ایرانی‌هایی که در گذشته نتوانستند برای سازش‌های کلی‌تر با غرب فشار آورند اکنون در حال «ایجاد اغتشاش و شعار دادن» هستند. او از مخاطبانش خواست که بفهمند چگونه دشمن برای «تسلط بر مغز» ایرانیان تلاش می‌کند تا ملت ایران «سرزمین خودش را دودستی به دشمن تقدیم کند». به طور مشخص او مدعی شد «انتشار اخبار دروغ در تلویزیون‌های ماهواره‌ای و فضای مجازی» به یکی از مهم‌ترین استراتژی‌های دشمن تبدیل شده است»

بی‌اعتنایی واقعی یا فقط ظاهرسازی

خامنه‌ای به عنوان یک رهبر مذهبی معمولا از ارجاعات اسلامی برای تقویت ادعاهایش استفاده می‌کند. او این سخنرانی را با نقل آیه‌ای از قرآن که با سازش مخالفت می‌کند تمام کرد: «اگر مومن هستید سست یا غمگین نشوید که شما برترید» (سوره آل عمران ۱۳۹). بنا به سنت هدف این آیه دلگرمی دادن به سپاه محمد موسس اسلام بعد از شکست در جنگ اُحد بود. مقامات ایرانی معمولا آن جنگ را برای بیان نیاز به حفظ هشیاری علیه دشمنان و تسلیم نشدن به وسوسه‌ها نقل می‌کنند چون برخی از اعضای سپاه مغلوب با نادیده گرفتن دستورات محمد پُست‌های خود را رها کردند تا غنیمت جنگی جمع کنند. خامنه‌ای در یک سخنرانی در سال ۱۹۹۷ اعلام کرد که «همه دوران زندگی ما جنگ احد است» و تصریح کرد که اگر ایران «خوب حرکت کند» دشمن شکست خواهد خورد اما به مجرد این‌که سنگر خود را رها کند و به سمت غنیمت برود مغلوب خواهد شد. این قیاس امروز هم قابل استفاده است»

آیا خامنه‌ای واقعا معتقد است اوضاع داخلی امروز قابل مدیریت است و هیچ‌گونه اصلاحات در سیاست‌گذاری خارجی یا داخلی نیاز نیست نمی‌شود با اطمینان گفت اما اظهارات اخیر او نشان می‌دهد که پاسخ آری است. رژیم کماکان به استفاده از یک استراتژی «عمدتا بدون تغییر» برای برخورد با چالش جاری در صحنه عمل ادامه می‌دهد: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/social-media-irans-protests-new-public-sphere> خشن کنونی را افزایش نمی‌دهد اما در کنار آن هیچ پیشنهاد سازش معناداری هم ارائه نمی‌کند»

اما کشور به سرعت در حال نزدیک شدن به رشته‌ای از سالگردهای مهم است که ممکن است باعث تشدید اعتراضات شود و رژیم را وادار کند تا در رویکردش بازاندیشی کند. اولین آن‌ها روز دانشجو در ۷ دسامبر (۱۶ آذر) است و در پی آن سالروزهای انقلاب که با ۹ ژانویه سالگرد قیام مردم قم علیه شاه در سال ۱۹۷۸ شروع می‌شود. یک چیز مسلم است: **ناکید بر مضامین وطن‌پرستانه و ناسیونالیستی** (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/team-melli-vs-team-usa-irans-game-contradictions>) ادامه خواهد داشت چون رژیم تلاش می‌کند مردم را زیر پرچم حمایت از حاکمیت جمع کند و بر خطرات تضعیف حکومت در هنگام توطئه‌های «استعمارگران» تاکید کند»

عمر کریمی پیش از این هموند مهمان در انستیتو واشنگتن بوده است»

RECOMMENDED

IN-DEPTH REPORTS

Reexamining U.S. Aid to the Middle East:

Ideas for Advancing Both Governance and Democracy

١٣ ٦.٢٢ دسامبر

◆
Ben Fishman

(/policy-analysis/reexamining-us-aid-middle-east-ideas-advancing-both-governance-and-democracy)

BRIEF ANALYSIS

Iran's Nuclear Proliferation Strategy: U.S. Policy Options

١٣ ٦.٢٢ دسامبر

◆
Suzanne Maloney ,
Mahsa Rouhi ,
Michael Eisenstadt

(/policy-analysis/irans-nuclear-proliferation-strategy-us-policy-options)

ARTICLES & TESTIMONY

Iran Occupies Lebanon via Proxy, But the Lebanese Still Have Agency

١٣ ٦.٢٢ دسامبر

◆
Hanin Ghaddar

(/policy-analysis/iran-occupies-lebanon-proxy-lebanese-still-have-agency)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/dmkrasy-w-aslah/\) دمکراسی و اصلاح](#)

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/ayran/\) ایران](#)